

דף מקורות - פרשת פקודי - אילת השחר

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לכט' אדר א' תשע"ו
א. שמות לח - 'אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן. ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ד' את משה. ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש.

ב. תנחומא פקודי ה' - 'שנו רבותינו אין עושין שררה על הצבור פחות משנים ומשה היאך נעשה יחידי גזבר אלא אף על פי שהיה משה הצדיק נאמן על פי הגבורה דכתיב (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא, קורא לאחרים ומחשב על ידיהם שנאמר ביד איתמר בן אהרן הכהן. פסיקתא זוטרתא - ואתו אהליאב בן אחיסמך. מיכן שאין ממנין שררה על הצבור פחות משנים. שו"ע הלכות צדקה רנו' ג - 'הקופה אינה נגבית בפחות משנים, שאין עושים שררה על הצבור בממון בפחות משנים. אבל לאחר שנגבית, אחד נאמן עליה להיות גזבר. וכן יכולים למנות שני אחים להיות גזברים.

ג. רבינו בחיי - וכשם שהעולם נברא בשתי מדות: מדת רחמים ומדת הדין, כנגדו המשכן נעשה בשני אומנים: בצלאל משבט יהודה, כנגד השם המיוחד, ואהליאב משבט דן כנגד מדת הדין.

ד. פתחי תשובה חו"מ ז' יח - 'בספר ברכי יוסף.. אין למנות שני אנשים במינוי והם רחוקים בטבעם והנהגתם, שאף בבעלי חיים הקפידה תורה משום צער ב"ח לא תחרוש כו'. הרב החינוך מצוה תק"נ..

ה. בראשית מט - 'ראובן בכרי אתה.. יתר שאת ויתר עז. פחז כמים אל תותר.. שמות ה' - 'ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה..

ו. קובץ א' תקד - 'האמונה היא שירת העולם העליונה, ומקורה הוא הטבע האלקי שבעומק הנשמה, העונג של ההסתכלות הפנימית של אושר אין סוף. התורה הקצובה היא בנויה ע"פ המסקנא של שירת קודש עליונה זו, בתקציבתה המעשית. מלאי הוד השירה, הם מצטערים לפעמים מדקדוק המעשי והגבלותיו, ומ"מ מתוך שהם יודעים שהעולם בשיעורים הוא עומד, וגם המאור השירי הוא צריך להתבסס ע"פ כלים קצובים, הם מקבלים באהבה, וממשיכים אור אהבה ושירה במשפטים הקצובים. ועל ידי סבלנות זו הם עולים, והעולם מתעלה עמם. הפזיזים שנשמתם בוסר היא, אינם יכולים לסבול את התקציב, והם מלאים מרידות. אבל בתוך המרידה נועם ד' חי, ואורו של משיח כשיגלה, ירפא את המשובות כולן, ושב לבות בנים אל אבות, ובניך בוניך יהיו, כי יהיו לימודי ד', שבחכמה יסד ארץ.

ז. תהלים קטז - 'האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד. אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב. אסתר רבה י' - 'ר' חייא רבה ורבי שמעון בן חלפתא הוון מהלכין בהדא בקעתא דארבל, וחזון את אילת השחר שבקעה את האורה א"ל.. כך הוא גדולתן של ישראל בתחלה קימעא כל מה שהולך הוא גדול ורבה והולך.. אסתר ה' ח.. - 'ומחר אעשה כדבר המלך.

ח. קובץ ז' פג - 'האמוניות יש בה תוכן של טבע, ותוכן של הכרה והשכלה. מצד התוכן הטבעי שלה היא מלאה גבורה ואש משולהבת, ואינה יכולה לסבול שום דבר המנגדה. ולא דוקא דבר המנגד את כל מהותיותה אינה יכולה לסבול, כי אם גם דבר שהוא מנגד את שבילה הפרטי ואת סגנונה המיוחד. על כן לא יוכלו אמונות מיוחדות לדור בכפיפה אחת ולהתערב זה בזה, אם לא שיצמח מזה היזק טבעי עצמי

לכולן. וכל מה שהאמונה היא יותר אדירה, יותר בריאה, יותר חשובה וענקית, יגדל כח הטבע שלה, ותגדל מאד קנאתה וקפידת הטהרה שלה. אמנם מצד התוכן ההכרי של האמונה, מלאה היא רוחב דעת, ומעוטרה היא על ידי זה ברב חסד וסבלנות גדולה. יודעת היא בהכרתה שהרוח הפנימי של העריגה האלוקית וההשלמה העליונה שהיא שואפת אליה, היא כל כך עשירה בגוונים, עד שהיא יכולה להתלבש בלבושים שונים מאד, וגם בתיאורים הפכיים, והיא מתעלה על ידי זה על כל סתירה ומתרוממת מעל כל ניגוד. ובאמונה בגודל קדשה, זורמים תמיד אלה שני הפלגים, שני שטפי הקודש של חסד וגבורה, מדת הדין ומדת הרחמים. וכשהאמונה מתרוממת לרום מקורה, לצורתה העליונה, שמשם מקור חייה ושפעת פרנסת קיומה והארתה מאור תורה העליונה, מדת הגבורה מתמזגת, והכללות מתאחדת עם הדייקנות ברב טהרה והארה גדולה.

ט. מידות הראי"ה – סבלנות - הסבלנות בדעות כשהיא באה מלב טהור ומנוקה מכל רשעה, אינה עלולה לקרר את להבת רגשי הקודש שבתוכן האמונה הפשוטה, מקור אושר החיים כולם, כי אם להרחיב ולהגדיל את יסוד ההתלהבות המקודשת לשמים. הסבלנות חמושה היא באמונה רבה מאד, עד שהיא מכרת שאי אפשר כלל שתתרוקן הנשמה מכל אור קודש, כי חיי אלוקים חיים ממלאים את כל החיים, ועל כן גם במקום שמתגלים המעשים בהירוס, ובמקום שמתבלטות הדעות בכחש, יש בהכרח בתוך הלב ובמעמק הנשמה אור חיים של קודש טמיר, שהוא מתגלה בצדדים הטובים שאנו מוצאים בפנים רבות גם אצל השדרות החרבות שלנו, נגועי הכפירה ואכולי הספקנות. ומתוך הידיעה והאמונה הגדולה והקדושה הזאת באה הסבלנות להקיף בחוט של חסד את הכל..

י. אורות התחיה ד - 'הסבלנות, הנדרשת מאד לקבוץ אורגני אנושי, מדת החסד והענוה, הממתקת את כל הדינים ובונה את העולם בשכלולו, צריכה היא לטיפוחה למדת החסידות הגדולה, היוצאת מתוך בינה אלוקית עליונה ותכופה. אורות התורה י' טו - 'אנו רואים, שכשמביטים על העולם לשופטו מצד ההשפעה של הנגלות שבתורה לבד, בלא השפעתה של תורת חסד הנובעת ממקור ההשכלה האלוקית הצפונה, מתגדלת מאד מידת הדין, שנאת הבריות, ויאוש מכל צד. ואין דרך לעמוד במעמד נפשי מתובל בקדושה בדור שפרצות רבות מזדמנות בו, כי אם בהצטרפות של הדייקנות העולה מהשפעתה של התורה הנגלית, עם חסדה ואור פניה של התורה הצפונה, שאז מתמזגים החסדים והגבורות ביחד ובאים לידי מיתוק. אגרות הראי"ה ג' תשנ"ג - 'לא חלישות כח הוא זה מה שישועתם של ישראל היא קמעא קמעא כי אם גבורת גבורות, כביריות עליונה המקפת כל וממלאה את הכל.